

การดำเนินชีวิตประจำวันล้วนต้องเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์สารเคมีอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ในครัวเรือน ซึ่งผลิตภัณฑ์สารเคมีแต่ละประเภทมีสัญลักษณ์แสดงอันตราย การเรียนรู้สัญลักษณ์ การศึกษาคำเตือนและข้อควรระวังในการใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมี จะช่วยลดความเสี่ยงต่อการได้รับอันตรายจากสารเคมี อีกทั้งอุบัติเหตุภัยสารเคมี เป็นภัยที่เกิดขึ้นได้ทั้งในสถานที่จัดเก็บ การขนส่ง กระบวนการผลิต โดยเฉพาะชุมชนโดยรอบโรงงานอุตสาหกรรม และผู้ใช้รถใช้ถนนที่มีความเสี่ยงต่อการประสบหรือพบเห็นอุบัติเหตุรถบรรทุกสารเคมี ซึ่งอาจเป็นอันตรายต่อชีวิตและสร้างความเสียหายต่อทรัพย์สิน เพื่อความปลอดภัย กระทรวงมหาดไทย โดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย (ปภ.) ขอแนะนำการเตรียมพร้อมรับมือ และการปฏิบัติตนกรณีประสบอุบัติเหตุภัยสารเคมีหรือได้รับอันตรายจากสารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย

สัญลักษณ์แสดงอันตรายของสารเคมี

อันตราย (DANGER)

ผลิตภัณฑ์ที่มีสารเคมีอันตราย ควรเพิ่มความระมัดระวังในการใช้ผลิตภัณฑ์เป็นพิเศษ เมื่อกระเด็นเข้าตาหรือหกรดผิวหนัง อาจทำให้เนื้อเยื่อบริเวณดังกล่าวถูกทำลาย หรือสารบางอย่างอาจติดไฟได้

สารพิษ (POISON)

ผลิตภัณฑ์ที่มีสารที่ก่อให้เกิดอันตรายหรือทำให้เสียชีวิต หากถูกดูดซึมเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนัง รับประทานหรือสูดดม

เป็นพิษ (TOXIC)

ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวอาจเป็นอันตรายถึงชีวิตเมื่อถูกดูดซึมเข้าสู่ร่างกายทางผิวหนัง รับประทานหรือสูดดม จะทำให้อวัยวะต่างๆ ทำงานผิดปกติ

สารก่อความระคายเคือง (IRRITANT)

ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีสารที่ก่อให้เกิดการระคายเคืองต่อผิวหนัง ตา เยื่อหู และระบบทางเดินหายใจ

ติดไฟได้

(FLAMMABLE/COMBUSTIBLE)

ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวสามารถติดไฟได้ง่าย หากถูกความร้อน หรือประกายไฟ จะทำให้เกิดระเบิดและเพลิงไหม้อย่างรวดเร็ว

สารกัดกร่อน (CORROSIVE)

ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวมีสารเคมีหรือไอระเหยของสารเคมี ซึ่งสามารถกัดกร่อนวัสดุหรือทำลายสิ่งมีชีวิตได้

การใช้ผลิตภัณฑ์สารเคมีอย่างปลอดภัย

ปฏิบัติตามวิธีใช้และคำเตือนบนฉลากอย่างเคร่งครัด

สวมถุงมือ รองเท้า แวนตา ใช้ผ้าปิดจมูกและปากทุกครั้งที่ใช้งาน ผลิตภัณฑ์สารเคมี ไม่ใช่ผลิตภัณฑ์สารเคมีที่เป็นอันตรายต่อระบบทางเดินหายใจ อาทิ ยาฆ่าแมลง น้ำแข็งแห้ง เมื่ออยู่ในที่อับอากาศ เพราะจะทำให้เกิดอันตรายได้

ไม่ก่อให้เกิดประกายไฟเมื่อใช้หรืออยู่ใกล้สารเคมีที่ติดไฟง่าย

อาทิ ทินเนอร์ น้ำมันเชื้อเพลิง หลังใช้งานผลิตภัณฑ์สารเคมีให้ปิดฝาภาชนะบรรจุให้แน่น ล้างมือและทำความสะอาดร่างกายทุกครั้ง

จัดเก็บผลิตภัณฑ์สารเคมีไว้ในที่แห้งและมีอากาศถ่ายเทสะดวก

โดยเก็บไว้บนที่สูง ในที่มืดชิดห่างจากมือเด็ก โดยเฉพาะผลิตภัณฑ์ที่มีฤทธิ์กัดกร่อน ติดไฟง่าย ควรเก็บไว้ให้ห่างจากแหล่งความร้อน เชื้อเพลิง และประกายไฟ เพราะจะทำให้เกิดระเบิดและเพลิงไหม้ได้

ไม่เก็บผลิตภัณฑ์สารเคมีร่วมกับอาหาร เครื่องดื่ม และยา

เพราะสารเคมีบางประเภทอาจจะเหยหรือปนเปื้อนกับอาหาร รวมถึงไม่เปลี่ยนถ่ายสารเคมีไว้ในภาชนะบรรจุอาหาร อาทิ กระจปองนมขวดน้ำ หากมีคนเข้าใจผิด และนำไปรับประทาน จะก่อให้เกิดอันตรายได้

กำจัดผลิตภัณฑ์สารเคมีให้ถูกประเภท

โดยคัดแยกจากขยะประเภทอื่น พร้อมเขียนป้ายระบุว่าเป็น "ขยะอันตราย" และนำไปทิ้งในจุดที่กำหนด จะได้นำกำจัดอย่างถูกวิธี ห้ามทิ้งผลิตภัณฑ์สารเคมีลงบนดิน ท่อระบายน้ำ โถส้วม เพราะสารเคมีอาจปนเปื้อนในดินและน้ำ

การเตรียมพร้อมรับมืออุบัติเหตุภัยสารเคมี

ศึกษาข้อมูลเบื้องต้นของสารเคมี

โดยเฉพาะสัญลักษณ์ ประเภท คุณสมบัติ และอันตรายของสารเคมี ลักษณะและรูปทรงของตัวบรรจุสารเคมี เพื่อเตรียมการป้องกันอันตรายและใช้เป็นข้อมูลในการแจ้งเหตุกรณีประสบอุบัติเหตุภัยสารเคมีหรือได้รับอันตรายจากสารเคมี

สิ่งเกดสิ่งผิดปกติของสภาพแวดล้อมในพื้นที่ เช่น มีไอ หรือควัน กลิ่นเหม็นรุนแรง น้ำในแหล่งน้ำหมิ่นเบ้า และสัตว์น้ำตายจำนวนมาก เป็นต้น ซึ่งเป็นสัญญาณบ่งชี้ว่าสารเคมีรั่ว จะได้เตรียมการป้องกันและอพยพหนีภัยทันที

ใช้อุปกรณ์ป้องกันอันตรายจากอุบัติเหตุภัยสารเคมีให้เหมาะสมกับสภาพความเสี่ยงภัย อาทิ หน้ากากอนามัย ฝาสะอาดสำหรับปิดจมูก แวนตาเก็บฝุ่นละออง ถังดับเพลิงเคมี จะช่วยลดการสูดดมสารพิษเข้าสู่ร่างกาย และป้องกันอันตรายจากกระเด็นหรือเพลิงไหม้

การปฏิบัติตน กรณีประสบอุบัติเหตุภัยสารเคมี

ออกให้ห่างจากจุดที่เกิดอุบัติเหตุสารเคมี โดยอพยพไปอยู่บริเวณด้านเหนือลม ซึ่งมีอากาศถ่ายเทสะดวกในระยะไม่ต่ำกว่า 300 เมตร หากกำลังขับรถ ให้ปิดกระจกและเครื่องปรับอากาศ พร้อมใช้หน้ากากอนามัยหรือผ้าสะอาดปิดจมูก เพื่อลดการสูดดมสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย

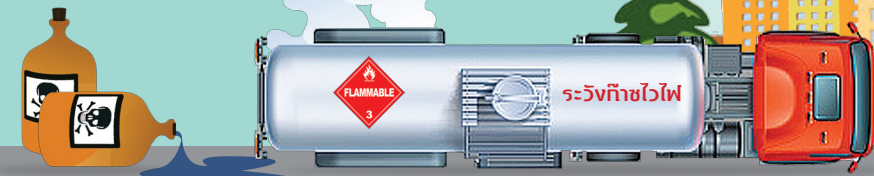

หลีกเลี่ยงการทำให้อุบัติเหตุสารเคมีรุนแรงและขยายวงกว้างมากขึ้น โดยห้ามประกอบกิจกรรมที่ทำให้เกิดประกายไฟบริเวณที่สารเคมีรั่วไหล อาทิ สตาร์ทรถยนต์ จุดไฟแช็ก เพราะจะทำให้เกิดระเบิดและเพลิงไหม้ อีกทั้งห้ามสัมผัสสารเคมีที่รั่วไหล ไม่เข้าใกล้บริเวณที่กินเป็นเขตอันตราย เพราะเสี่ยงต่อการได้รับสารพิษเข้าสู่ร่างกาย

ห้ามเข้าไปประจันเหตุสารเคมีรั่วไหลด้วยตนเองอย่างเด็ดขาด เนื่องจากสารเคมีแต่ละประเภทมีวิธีการจัดการและระงับเหตุที่แตกต่างกัน รวมถึงต้องใช้วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือป้องกันอันตรายจากสารพิษ หากแก้ไขผิดวิธี จะได้รับอันตราย และส่งผลให้สถานการณ์รุนแรงมากขึ้น

ห้ามขับรถผ่านบริเวณที่รถบรรทุกสารเคมีประสบอุบัติเหตุ ควรดับเครื่องและจอดรอให้ห่างจากจุดเกิดเหตุในบริเวณที่ปลอดภัย เพื่อป้องกันการสูดดมสารเคมีเข้าสู่ร่างกาย โดยเฉพาะหากเป็นสารเคมีที่มีคุณสมบัติไวไฟ จะมีความเสี่ยงต่อการระเบิดและเพลิงไหม้

การปฏิบัติตน กรณีได้รับอันตรายจากสารเคมี

สัมผัสสารเคมี ถอดเสื้อผ้าที่เปื้อนสารเคมีออก และใช้น้ำสะอาดล้างผิวหนัง แต่หากเป็นสารเคมีที่ทำปฏิกิริยากับน้ำ อาทิ กรดกำมะถัน ให้ใช้ผ้าสะอาดเช็ดออก

สูดดมสารเคมี รีบออกมาในที่โล่งบริเวณด้านเหนือลม ซึ่งมีอากาศถ่ายเทสะดวกในระยะไม่ต่ำกว่า 300 เมตร

สารเคมีเข้าตา ลืมตาและเปิดเปลือกตาให้น้ำสะอาดไหลผ่านตาอย่างน้อย 15 นาที ห้ามขยี้ตาหรือใช้น้ำยาหยอดตา เพราะจะทำให้ระคายเคืองตามากขึ้น

รับประทานสารเคมี ล้วงคอให้อาเจียน ตีมนม ไข่ขาว หรือน้ำเปล่าจะช่วยลดอัตราการดูดซึมสารเคมี แต่ห้ามทำกรณีได้รับพิษจากกรดหรือด่าง เพราะสารพิษที่ออกมาพร้อมกับอาเจียนจะทำลายอวัยวะภายใน และห้ามทำกรณีที่ผู้ประสบเหตุกำลังชักหรือหมดสติ เพราะเศษอาหารจะเข้าไปติดหลอดลม ทำให้ขาดอากาศหายใจเสียชีวิตได้

การแจ้งเหตุ กรณีประสบอุบัติเหตุภัยสารเคมี

เมื่อประสบอุบัติเหตุภัยสารเคมี ให้แจ้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยให้ข้อมูลเบื้องต้นที่เป็นประโยชน์ต่อการระงับเหตุ จะช่วยให้สามารถควบคุมสถานการณ์ให้ขยายวงกว้าง

ประเภทภัย	ข้อมูลสำหรับแจ้งเหตุ
สารเคมีรั่วไหล	สถานที่เกิดเหตุ ลักษณะเหตุการณ์ กลิ่น สี ประเภทของสารเคมี ชนิดของวัตถุอันตราย (ถ้าทราบ) จำนวนและอาการของผู้ประสบเหตุ ปริมาณของสารเคมีที่รั่วไหล แหล่งน้ำหรือชุมชนที่อยู่ใกล้เคียง พื้นที่เกิดเหตุ
อุบัติเหตุรถบรรทุกสารเคมี	สถานที่เกิดเหตุ ประเภทรถบรรทุก ลักษณะและรูปทรงของถังบรรจุสารเคมี หมายเลขสหประชาชาติ และสัญลักษณ์บนถังหรือภาชนะบรรจุสารเคมี จำนวนและอาการของผู้ประสบเหตุ

หมายเลขโทรศัพท์หน่วยงานด้านการระงับเหตุอุบัติเหตุภัยสารเคมี

กรมควบคุมมลพิษ	กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
1650	1784
กรมโรงงานอุตสาหกรรม	สถานีดับเพลิง
1564	199
สถาบันการแพทย์ฉุกเฉินแห่งชาติ	ศูนย์ปลอดภัยคมนาคม
1669	1356
การทางพิเศษแห่งประเทศไทย	
1543	

กองเผยแพร่และประชาสัมพันธ์
กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
3/12 ถนนอุทงนอก แขวง/เขตดุสิต กรุงเทพฯ 10300
โทรศัพท์/โทรสาร : 0-2243-0674 0-2243-2200

กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
กระทรวงมหาดไทย

รู้ทันภัยสารเคมี รับมือ-แก้ไขถูกวิธี...

ลดเสี่ยงอันตราย

'ป้องกันภัยเชิงรุก บรรเทาทุกข์เมื่อเกิดภัย'

สายด่วนนิรภัย 1784 www.disaster.go.th